

1. Lessons learned traject

Dossier: [REDACTED] (10)(2e)

Fractie:

Kamerlid:

Vraagnr:

Q: Hoe bent u tot de selectie van experts gekomen voor de evaluatie/het lessons learned traject dat nu loopt?

A:

- Voordat ik inga op deze vraag, wil ik benadrukken dat het Kabinet zich gedurende de gehele aanpak van de coronacrisis heeft laten adviseren door diverse deskundigen.
- Naast het OMT en het BAO betreffen dat organisaties uit de publieke gezondheid, curatieve en langdurige zorg, maar ook om allerlei andere deskundigen. Bijvoorbeeld over de sociaaleconomische aspecten van de coronacrisis heeft o.a. de tijdelijke werkgroep sociale impact van Halsema nuttig advies gegeven. Voorts zijn er de RIVM corona gedragsunit, de taskforces betrokken bij de CoronaMelder, is er uitvoerig door externen meegedacht over het dashboard, en zijn er expertpanels over vaccins en behandelingen. En dan vergeet ik nog een heleboel andere partijen en deskundigen die we de voorbije maanden om advies hebben gevraagd.
- Deze periode breng ik een verdiepingsslag aan door nog niet eerder bij het proces betrokken experts te vragen om mee te denken.

- Dit selectieproces is niet gemakkelijk omdat we na bijna een half jaar corona 17 miljoen corona-deskundigen hebben.
- Het is ook niet overdreven om te stellen dat alleen al aan Nederlandse universiteiten inmiddels duizenden academici bezig zijn met onderzoek naar corona. Daarnaast zijn alle zorgverleners, beleidsmakers, adviesraden, beroepsverenigingen, adviseurs etc etc ondertussen allemaal deskundig.
- Het is onmogelijk om iedereen aan tafel uit te nodigen. Vandaar dat we zeer zorgvuldig te werk zijn gegaan.
- Ten eerste is tijdens zogenaamde leegloopgesprekken met VWS ambtenaren gevraagd welke externe deskundigen nog uitgenodigd moeten worden.
- Ten tweede is aan de hand van een mediascan onderzocht welke opiniemakers-met-kennis-van-zaken hebben bijgedragen aan discussies rond de aanpak van corona.
- Ten derde is het projectteam dat deze verdiepingsslag aanbracht in het betrekken van externe deskundigen, zelf op zoek gegaan naar deskundigen met relevante kennis en ervaring.
- Daarna is voor alle personen nagegaan op welke thema's ze kennis hebben, in hoeverre ze zich hebben uitgelaten over corona, en of ze in het verleden al betrokken waren bij de beleidsadvisering.
- Dit leverde een lijst van tegen de 100 deskundigen, die in deze vakantieperiode tijd hadden om een bijdrage te leveren.

Fractie:

Kamerlid:

Vraagnr:

Q: Wat is de stand van zaken van de evaluatie/het lessons learned traject dat nu loopt?

A:

- Tegen de 100 externe deskundigen leveren een bijdrage bij het trekken van lessen op dit moment in de crisis.
- Deze deskundigen schrijven een position paper en nemen deel aan experttafels. De position papers komen allemaal openbaar beschikbaar wanneer ik de brief naar uw Kamer stuur met daarin de lessen die het kabinet zelf trekt op basis van deze inbreng.
- Per thema zijn 5 tot 10 experts bereid gevonden om mee te denken. Het gaat om de volgende thema's:
  - Communicatie
  - Testen en traceren
  - Dashboard
  - (regionale) lockdowns
  - impact lockdown op kwetsbare groepen
  - IC zorg
  - Persoonlijke Beschermingsmiddelen
  - Reguliere zorg
  - Langdurige zorg

- Daarnaast worden diverse internationale vergelijkingen gehouden. Dat is de afgelopen maanden continue gebeurd maar is de voorbije weken geïntensiveerd. Zo is aan Nederlandse deskundigen met veel kennis over de aanpak in het buitenland gevraagd om een position paper in te brengen over de reeds genoemde thema's. Ook onderneem ik enkele *case studies* naar vergelijkbare landen waar aan beleid wordt gewerkt dat ook in Nederland een belangrijk onderdeel vormt. Zo heb ik contact met de Deense collega's waar het gaat om testen en traceren, en is er contact geweest om te leren hoe men in Gütersloh en Antwerpen de regionale uitbraken aldaar, regionaal heeft gehouden of tracht te houden.
- Vóór 1 september ontvang uw Kamer een brief met de lessen die het kabinet mede op basis van al deze input heeft geformuleerd.

Fractie:

Kamerlid:

Vraagnr:

Q: Hoe gaat u om met het aanbod van het Red Team, de groep met experts die in staat is om georganiseerd constructief tegenspraak te bieden op uw beleid en de adviezen van het OMT?

A:

- Laat ik allereerst vooropstellen dat de advisering door het OMT ons veel heeft opgeleverd. Juist door de wetenschappelijke advisering is het kabinet in algemene zin telkens in staat geweest om de juiste maatregelen te nemen, gegeven de kennis die er op dat moment was. Want alleen door continue te leren kunnen we het beleid blijven aanpassen aan het virus en de beschikbare kennis erover
- Naast het OMT zijn er dan ook veel andere commissies, experts etc die continue hebben meegedacht. Denk aan de tijdelijke werkgroep sociale impact van Halsema, diverse taskforces en expertpanels betrokken bij de CoronaMelder, vaccins, behandelingen, de corona gedragsunit, etcetera. En natuurlijk staat VWS altijd al nauw in contact met zorgpartijen.
- Ik denk echter, net als de mensen verenigd in het Red Team, dat het goed is om in deze weken een verdiepingsslag aan te brengen in ons leerproces.

- Daarvoor is het lessons learned traject opgestart, waarover ik uw Kamer op 15 juni, 24 juni en 21 juli heb geïnformeerd. In dit traject zijn tegen de 100 externe deskundigen expliciet bevraagd op te schrijven welke lessen zij trekken.
- De 9 leden van het 'Red team' zijn allen bereid gebleken om deel te nemen aan het lessons learned traject.
- Ook is er nadat dit team op 23 juli en 3 augustus een brief schreven aan mij de MP, telkens direct op hoog ambtelijk niveau contact met hen geweest.
- Door dit alles ben ik van mening dat ik reeds voldoe aan het aanbod van het 'Red Team' om constructieve tegenspraak op het beleid te organiseren.

Fractie:

Kamerlid:

Vraagnr:

Q: Er is meer urgentie nodig dan lessons learned, 1 september is te laat!

A:

- Ik kan niet genoeg benadrukken hoezeer het kabinet en decentrale overheden doordringen zijn van het feit dat de huidige ontwikkelingen zorgwekkend zijn!!!
- Daarom heeft het kabinet telkens direct gereageerd op actuele ontwikkelingen. Dat kunt u opmaken uit de persconferenties die het kabinet en het Veiligheidsberaad de voorbije 3 weken telkens hield. 3 weken terug de minister van Justitie en Veiligheid samen met de voorzitter van het Veiligheidsberaad. 2 weken geleden opnieuw (10)(2e) en de minister voor medische zorg. En zoals u weet hebben ook ikzelf en de MP vorige week de stijgende besmettingen en de kabinetsreactie op deze ontwikkelingen toegelicht in een persconferentie.
- Ook heeft het kabinet uw Kamer de afgelopen weken telkens geïnformeerd over de actuele stand met betrekking tot COVID-19, te weten met een brief op 22 juli, 28 juli en voorafgaand aan dit debat.

- Ik ben dan ook absoluut niet van mening dat het kabinet te weinig urgentiebesef heeft!
- Buiten dat, is het lessons learned traject er ook niet voor bedoeld om op actuele ontwikkelingen in te springen. Daarvoor bestaat reeds de reguliere adviesstructuur met het OMT en het BOA en dat werkt goed.
- Het lessons learned traject is primair bedoeld om in deze fase van de crisis een verdiepingsslag aan te brengen in het continue leerproces om beleid te verbeteren naarmate we meer te weten komen over het virus, door deskundigen die nog niet eerder betrokken waren te vragen om input te leveren.